

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Helminen, J., Markkanen, U. & Säilä, T. (2020) Kokemuksia työpajan järjestämisestä ja merkityksestä tiedon tuottamisessa. SOTETIE-hankeen blogi, 21.4.2020.

URL: <https://blogi.savonia.fi/sotetie/2020/04/21/kokemuksia-tyopajan-jarjestamisesta-ja-merkityksesta-tiedon-tuottamisessa/>

Kokemuksia työpajan järjestämisestä ja merkityksestä tiedon tuottamisessa



SOTETIE-hankeessa (2019–2021) kehitetään sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille joustava, työelämälähtöinen ja jatkuvaa oppimista tukeva toimintamalli, jota kutsutaan sähköiseksi tiekartaksi. Tavoitteena on, että sähköinen tiekartta helpottaa ammattilaisten osaamisen kehittämistä tulevaisuudessa tarvittavaksi osaamiseksi. Tiekarttaa varten hankkeessa kartoitettiin sosiaali- ja terveysalalla havaittuja osaamisen kehittämistarpeita. Osaamisen kehittämistarpeiden kartoittamiseksi käytettiin kyselyjä ja työpajoja.

Maaliskuussa 2020 järjestettiin viisi työpajaa, yksi työpaja kullakin sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella. Tavoitteena oli kartoittaa työpajoihin osallistuneiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden näkemyksiä osaamisen kehittämistarpeista.

Hankkeen (työpaketti 5, toimenpide 5.2) toimesta järjestettiin maaliskuussa 2020 viisi työpajaa, yksi työpaja kullakin sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella. Työpajat pidettiin Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Porissa ja Tampereella. Työpajoihin kutsuttiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita. Tavoitteena oli kartoittaa työpajoihin osallistuneiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden näkemyksiä osaamisen kehittämistarpeista fasilitoitun keskustelun avulla.

Tässä blogissa kuvataan *työpajojen järjestelyjä, toteutuksia ja työpajoista saatua palautetta*. Kuvaus perustuu työpajojen järjestelyistä vastanneiden kokemuksiin ja itsearviointiin sekä ja työpajoihin osallistuneiden palautteeseen.

Osallistujien kutsuminen työpajoihin

Työpajakutsun lähettämässä käytettiin alkuvuoden 2020 aikana sosiaalisen median eri kanavia ja sähköpostia. Kutsu lähetettiin Hallintoylihoitajat ry:n sihteerille ja Sosiaalialan osaamiskeskusten keskeisille toimijoille. Tavoite ja toive oli, että näiden tahojen keskeiset toimijat voisivat välittää työpajakutsua verkostoissaan, esimerkiksi sähköpostitse tai alueellisten uutiskirjeiden osana. Näin työpajakutsu tulikin jakeluun esimerkiksi Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Satakunnan alueella toimivan sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen toimesta. Hallintoylihoitajien yhdistyksen kautta ei saatu ensimmäisellä kierroksella yhtään ilmoittautumista.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry lähetti työpajakutsun uutiskirjeensä lukijoille tammikuun 2020 lopussa. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry välitti kutsun Facebook ryhmänsä jäsenille 27.1.2020. Esimerkiksi Diakonia, Satakunnan ja Savonia ammattikorkeakoulut toimittivat kutsun alumneilleen sosiaalisen median, muun muassa Facebookin kautta. Kokemus on, että uutiskirjeen ja sosiaalisen median kautta potentiaalisia osallistujia työpajoihin ei tavoitettu.

SOTETIE-hanketoimijat kävivät läpi kaupunkien ja kuntien sekä kuntayhtymien ja sairaanhoitopiirien www-sivuja. Verkkosivuilta kerättiin sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisten toimijoiden sähköpostiosoitteita, joille kutsu lähetettiin. Sähköpostilla työpajakutsu lähti yli tuhannelle sosiaali- ja terveysalan toimijalle. Sähköpostiosoitteiden kerääminen www-sivuilta kutsun lähettämiseksi oli työlästä ja aikaa vievää, koska keskeisten hallinnollisten toimijoiden yhteystiedot eivät olleet johdonmukaisesti esillä organisaatioiden etusivuilla, vaan toimijoiden nimiä poimittiin erilaisista www-sivujen sisältämistä organisaatiokaavioista.

Työpajakutsun lähettämässä käytettiin alkuvuoden 2020 aikana sosiaalisen median eri kanavia ja sähköpostia. Suora sähköpostimarkkinointi osoittautui tehokkaimmaksi tavaksi välittää työpajakutsu.

Suora sähköpostimarkkinointi osoittautui tehokkaimmaksi tavaksi välittää työpajakutsu. Edellä kuvatun perusteella *kehittämishaaste on* kuitenkin se, *miten sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoille voidaan lähettää esimerkiksi työpajakutsu siten, että se tavoittaa kattavasti ja systemaattisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden, maakuntien, kaupunkien ja / tai kuntien toimijat.* SOTETIE -hankkeessa työpajakutsun laaja leviäminen pyrittiin varmistamaan yhteistyöverkoston sekä sosiaalisen median ja sähköpostien avulla, mutta kutsun jakelu ei ollut systemaattista.

Osallistujien sitoutuminen työpajoihin

Maaliskuussa 2020 Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Porissa ja Tampereella järjestettyihin työpajoihin ilmoittautui yhteensä 122 sosiaali- ja terveydenhuollon toimijaa. Heistä läsnä oleviksi ilmoittautui 73 henkilöä ja etäosallistujiksi 49 henkilöä (taulukko 1). Maaliskuun puolivälin jälkeen pidetyt kolme työpajaa muutettiin vain

etäyhteyksin toteutettaviksi johtuen koronapandemiasta ja pääministeri Sanna Marinin hallituksen asettamista kokoontumis- ja liikkumisrajoituksista.

Työpajoihin ilmoittautui yhteensä 122 sosiaali- ja terveydenhuollon toimijaa. Esimerkiksi Helsingin ja Tampereen työpajoihin läsnä oleviksi ilmoittautuneista noin kolmannes ei osallistunut työpajaan. Myös Helsingin ja Tampereen työpajoihin etäosallistujiksi ilmoittautuneista vain osa osallistui. Kuopion, Oulun ja Porin työpajat muutettiin vain etäyhteyksin toteutettaviksi koronapandemian vuoksi.

Taulukosta yksi selviää läsnä oleviksi ilmoittautuneiden ja osallistuneiden määrät sekä etäosallistujiksi ilmoittautuneiden ja etäosallistuneiden määrät. Voidaan myös todeta, että Helsingin ja Tampereen työpajoihin läsnä oleviksi ilmoittautuneista noin kolmannes ei osallistunut työpajaan. Myös Helsingin ja Tampereen työpajoihin etäosallistujiksi ilmoittautuneista vain osa osallistui. Kuopion, Oulun ja Porin työpajojen osallistumismääriin vaikutti koronapandemia. Osallistumisen peruminen pandemian vuoksi oli ymmärrettävää.

Taulukko 1. Työpajoihin ilmoittautuneet ja osallistuneet läsnä- ja etäosallistujat

Työpaja	Läsnä olevaksi ilmoittuneet	Läsnä olleet	Etäosallistujiksi ilmoittautuneet	Etäosallistuneet
<i>Helsinki</i> 4.3.2020	15	10	11	6
<i>Tampere</i> 11.3.2020	21	12	10	3
<i>Etäpaja</i> 17.3.2020 (Pori)	14		4	7
<i>Etäpaja</i> 19.3.2020 (Kuopio)	10		17	10
<i>Etäpaja</i> 25.3.2020 (Oulu)	13		7	5
Yhteensä	73	22	49	31
	Osallistujia yhteensä 53 (22 läsnä ollutta ja 31 etäosallistujaa)			

Työpajoihin ilmoittautuneiden ja osallistuneiden määristä herää kysymys, *onko avoin kutsumenettely paras tapa tavoittaa ja sitouttajaa osallistujat työpajaan? Tulisiko työpajat järjestää olemassa olevien alueellisten verkostojen kanssa tai esimerkiksi työorganisaatiokohtaisesti*. Sitouduttaisiinko tällöin esimerkiksi työpajoihin vahvemmin?

Työpajojen toteutus

Työpajoja ennen osallistujilla oli mahdollisuus vastata ennakkokyselyyn. Ennakkokyselyn tuloksia kuvataan SOTETIE-hankkeen kahdessa blogissa ”Sosiaali- ja terveysalalla havaittuja osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita” ja ”Erikoistumiskoulutusten reunaehdoja”. Työpajojen toteutus perustui sekä ennakkokyselyn alustavien tulosten esittelyyn että osallistujien yhteiseen työskentelyyn. Osallistujien yhteistä työskentelyä fasilitoivat työpajojen järjestämisestä vastanneet tämän blogin kirjoittajat ja sitä raamittivat alla olevat viisi kysymystä (1–5), joita käytettiin joustavasti, tilanteeseen soveltuena.

1. Mitä osaamisen kehittämistarpeita on ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla?

2. Mihin osaamisen kehittämistarpeisiin voidaan vastata tutkinnon jälkeisen koulutuksen keinoin?
3. Mitkä osaamisen kehittämistarpeista soveltuvat täydennyskoulutuksiin ja erikoistumiskoulutuksiin (teemat ja sisällöt)?
4. Miten erikoistumiskoulutus tulee toteuttaa (kokonaiskesto, lähityöskentelyn määrä, itsenäisen työskentelyn määrä, verkko-oppimisympäristöt, hinta jne.)
5. Millä menetelmillä osaamista voidaan kehittää erikoisosaamiseksi?

Osallistujien yhteinen työskentely toteutettiin Helsingin työpajassa siten, että läsnä olleet kymmenen osallistujaa jakaantuivat kahteen ryhmään ja etäosallistujat olivat omana ryhmänään. Pienryhmätyöskentely läsnä olleiden kanssa perustui fasilitoituun keskusteluun edellä mainituista kysymyksistä ja osallistujien erityistä kiinnostuksen kohteista.

Tampereen työpajassa ryhmätyöskentely toteutettiin 12 läsnä olleen osallistujan kanssa siten, että osallistujat jakaantuivat neljän henkilön pienryhmiin. Jokainen pienryhmä pohti yhtä kysymystä edellä mainituista kysymyksistä 1–3 ja sen lisäksi kysymystä neljä. Työpajan seuraavassa vaiheessa pienryhmät jakoivat pohdintansa koko ryhmälle, joka sai kommentoida pienryhmän esitystä. Työpajan vetäjät kiersivät pienryhmissä ja osallistuivat keskusteluun sekä kirjasivat yhteisen keskusteluosuuden asiat muistiin.

Niin Helsingin, Kuopion, Oulun, Porin kuin Tampereen etäosallistujien kanssa ryhmätyöskentely toteutui pääosin Collaborate etäopetus- ja ohjausympäristössä ja lisäksi hyödynnettiin Skype-mahdollisuutta. Työskentelyä raamitti edellä mainitut kysymykset (1–5), joista käytiin keskustelua. Etäryhmän vetäjä teki muistiinpanoja keskustelusta siten, että etäosallistujat saattoivat seurata näyttöruudultaan muistiinpanojen kirjaamista.

Työpajat toteutus perustui sekä ennakkokyselyn alustavien tulosten esittelyyn että osallistujien yhteiseen työskentelyyn. Osallistujien yhteistä työskentelyä fasilitoivat työpajojen järjestämisestä vastanneet. Työpajat tuottivat monipuolisen aineiston osaamisen kehittämistarpeiden ja koulutuspalveluiden uudistamisen tarkasteluun.

Työpajoissa oli varattu osallistujien ryhmätyöskentelylle aikaa noin puolitoista tuntia. Työpajojen järjestäjien itsearvio on, että aikaa oli varattu riittävästi eritoten etäryhmätyöskentelyjen näkökulmasta osallistujakohtaisten näkemysten esittämiseen ja yhteiseen keskusteluun. Ryhmätyöskentelyissä osallistujat kävivät yhteistä keskustelua ja *esittivät melko avoimesti näkemyksiään osaamisen kehittämistarpeista ja ideoitaan koulutuspalveluista*. Työpajojen osallistujamäärä jäi ennakoitua pienemmäksi. *Työpajat tuottivat kuitenkin monipuolisen aineiston osaamisen kehittämistarpeiden ja koulutuspalveluiden uudistamisen tarkasteluun.*

Osallistujien palaute työpajoista

SOTETIE-hankkeen tilaisuuksia varten oli laadittu palautelomake, joka päätettiin ensimmäisen työpajan jälkeen muokata sähköiseen muotoon palautteen käsittelyn helpottamiseksi. Helsingin työpajassa kerättiin palaute paperisilla lomakkeilla, ja

nekin myöhemmin kirjattiin sähköiselle lomakkeelle. Palautetta saatiin yhteensä 22 osallistujalta. Heistä 10 oli osallistunut työpajaan etäyhteydellä.

SOTETIE-hankkeen tilaisuuksia varten oli laadittu palautelomake. Palautetta saatiin yhteensä 22 osallistujalta. Vastajat olivat pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä arvioimaansa tilaisuuteen (työpajaan). Sitä pidettiin innostavana, ajatuksia herättävänä, monipuolisena, selkeänä ja kattavana. Päällimmäiset kokemukset liittyivät moniammatillisuuteen.

Vastaaaja pyydettiin vastaamaan sanallisesti neljään kysymykseen (mikä on päällimmäinen kokemuksesi tilaisuudesta, mikä oli parasta tilaisuudessa, missä olisi ollut parannettavaa ja mikä oli itsellesi tärkein oivallus, jonka aiot viedä omaan arkeesi). Lisäksi he antoivat numeraalisen arvioin (1-5) viidestä asiasta (alustus, työpajatyöskentely, ennakkomateriaalit /-tehtävät, tila ja tarjoilut ja yleisarvio tilaisuudesta). Numeraalisesti arvioitujen kohteiden arviot vaihtelivat välillä 2–5 ja lisäksi käytettiin vaihtoehtoa ”ei relevantti”. Paras arvio annettiin lähityöskentelyn tiloista ja tarjoiluista (ka. 4.50). Muut arvioitavat kohteet saivat hivenen yli tai alle neljän olevan arvosanan (työpajatyöskentely ka. 4.24, ennakkomateriaalit/-tehtävät ka. 3.95, alustus ka. 3.89). Koko tilaisuuden arvio oli ka. 4.11.

Vastajat olivat pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä arvioimaansa tilaisuuteen. Sitä pidettiin innostavana, ajatuksia herättävänä, monipuolisena, selkeänä ja kattavana. Päällimmäiset kokemukset liittyivät moniammatillisuuteen ja sen hyödyntämiseen. Lisäksi yhteistä keskustelua pidettiin tärkeänä ja rakentavana. Palautteen mukaan kokonaisuus oli rakennettu vuorovaikutteisesti ja ”todella kivasti”, mikä vastaajien mielestä lisäsi osallisuuden tuntua myös etäyhteyden päässä. Monen mielestä parasta koko tilaisuudessa oli vuorovaikutteisuus, yhteinen keskustelu eri toimijoiden kanssa ja sen myötä uusien näkökulmien saaminen. Korjaavaa palautetta annettiin siitä, että kyselyn tulosten esittely olisi voinut olla tiivistetympi, jolloin ”yksinpuhelu” olisi ollut lyhyempi ja interaktiiviselle osuudelle olisi jäänyt enemmän aikaa. Vaikka kolmessa työpajassa toimittiin pelkästään etäyhteydellä, työskentely sujui pääasiassa hyvin. Joillakin etäosallistujilla oli äänien kanssa ongelmia, mutta pääsivät osallistumaan työpajaan silti chat-kanavan kautta. Tärkeinä oivalluksina nousi esiin mm. sote-yhteistyö eli ei SO ja TE, vaan SOTE yhdessä, koulutusmahdollisuuksien laaja valikoima, rooli ”välittäjänä” omalla toiminta-alueella, verkostotyöskentelyn merkitys ja mahdollisuus verkostoitua ryhmässä, jossa käytännön työntekijöitä sekä operatiivisia ja strategisia johtajia.

Työpajojen merkitys tiedon tuottamisessa

SOTETIE-hankkeen toimesta maaliskuussa 2020 järjestetyn viiden työpajan tuloksia kuvataan hankkeen blogeissa ”Erikoistumis- ja täydennyskoulutuksia sosiaali- ja terveystieteiden osaamisen kehittämistarpeisiin” ja ”Erikoistumis- ja täydennyskoulutuksia monimuotototeutuksina”. Tämä blogi keskittyy työpajojen järjestelyjen ja saadun palautteen kuvaamiseen. *Työpajat tuottivat monipuolisen aineiston sosiaali- ja terveystieteiden osaamisen kehittämistarpeista ja ideoita koulutuspalvelujen suunnitteluun. Työpajoissa osallistujilla oli mahdollisuus kertoa alueellisista, mutta myös työorganisaatiokohtaisista osaamisen kehittämistarpeista,*

joihin erilaisilla koulutuspalveluilla voidaan vastata. Työpajoihin osallistui enemmän sosiaalialan kuin terveysalan toimijoita. Tämä vaikutti työpajojen tuloksiin.

Työpajoissa osallistujilla oli mahdollisuus kertoa alueellisista, mutta myös työorganisaatiokohtaisista osaamisen kehittämistarpeista, joihin erilaisilla koulutuspalveluilla voidaan vastata. Työpajojen tulos täydentää ja rikastuttaa ennakkokyselyllä saatua tulosta. Tiedonhankintaa tehdään vielä jatkokyselyn avulla.

Työpajojen tulos täydentää ja rikastuttaa ennakkokyselyllä saatua tulosta. Tiedonhankintaa sosiaali- ja terveysalan osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeista sekä koulutuspalvelujen rakentamisesta tehdään vielä jatkokyselyn avulla, joka perustuu ennakkokyselyn ja työpajojen tuloksiin. Näillä tiedonhankinnan keinoilla pyritään muodostamaan mahdollisimman kattava kuva ajankohtaisista sosiaali- ja terveysalan osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeista sekä havaittuihin tarpeisiin vastaavista koulutuspalveluista.

Kirjoittajat

Jari Helminen yliopettaja (sosiaaliala), SOTETIE-hankkeen koordinaattori Diakonia-ammattikorkeakoulussa

Ulla Markkanen, lehtori (terveysala), SOTETIE-hankkeen asiantuntija Tampereen ammattikorkeakoulussa

Tiina Säilä, lehtori (terveysala), SOTETIE-hankkeen projektipäällikkö Tampereen ammattikorkeakoulussa

SOTETIE on Euroopan sosiaalirahaston ja Pohjois-Pohjanmaan ely:n rahoittama hanke.

Lähteet (blogin osa Osallistujien kutsuminen työpajoihin)

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. [Sote-alan ammattilaisten jatkuvan oppimisen tiekartta -työpajat](#). SOSTEkirje 3/2020. Saatavilla 9.4.2020 <https://sostekirje.soste.fi/archive/show/3634149>

Talentia, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestä Talentia ry. [Sote-alan ammattilaisten jatkuvan oppimisen tiekartta -työpajat \(27.1.2020\)](#). Saatavilla 9.4.2020 https://www.facebook.com/pg/Talentiary/posts/?ref=page_internal